

† CALINIC BOTOȘĂNEANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

PĂRINȚII COPILĂRIEI MELE

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2015

CUPRINS

Predoslovie	7
Arhimandrit Hrisostom Apostolache	12
Protosinghel Elefterie Ceobanu	19
Ieromonah Ieronim Gagea.....	23
Protosinghel Hrisostom Dănilă	27
Protosinghel Clement Pânzariu.....	34
Ierodiacon Lucian Helciu	36
Monahul Daniil Maticiuc.....	37
Monahul Calinic Vizitiu.....	41
Monahul Ioasaf Cazacu	44
Monahul Dometian Alupoaei	47
Monahul Efrem Geană.....	49
Monahul Varlaam Lădungă.....	50
Monahul Iason Manea	52

Evocări

Troiță de cuvioși.....	57
Pivnicierul paradigmatic	64
Crâmpenie de neuitat	73
Au dispărut fără de urmă!.....	84
Un om sfânt	90
Un reper duhovnicesc	95
Veșnică să-i fie bucuria în ceruri!	102
Era blând, smerit și milostiv.....	105
O redevă a credinței.....	110

Un om ce viețuiește în veșnicie.....	120
Un părinte înțelept și milostiv	130
Un clarvăzător	139
Un ajutor al săracilor.....	146
Un călugăr de vocație.....	151
Un prețuitor al omului harnic.....	157
Un inegalabil econom.....	171
Un vrednic ascultător	177
Era plin de harul și dragostea lui Dumnezeu.....	182
Un diacon cu chip de arhanghel.....	184
Îngeri cu chip de om.....	187

PREDOSLOVIE

Schitul „Duminica Tuturor Sfinților” – Bucium a fost întemeiat ca metoc al Schitului „Prodromul”, din Sfântul Munte Athos, după unii istorici în anul 1853, după alții, în 1863, de Arhischimonahul Nifon Ionescu, în timpul și pe moșia domnitorului Grigorie Alexandru Ghica al II-lea. De numele acestui domnitor se leagă și începuturile Schitului „Prodromul”, din Sfântul Munte Athos, pe care l-a susținut cu bani, terenuri și daruri de tot felul prin Epitropia „Sfântul Spiridon” – Iași.

Însă Grigorie Alexandru Ghica al II-lea nu a fost singurul ctitor al schitului athonit, ci au mai fost și alți ctitori care au contribuit la ridicarea așezământului monahal din Athos, prin metocul din Bucium - Iași; un nume de referință este cel al artistului dramatic Constantin Bălănescu, care și-a donat toată averea, formată din bani, case și terenuri, celor două așezăminte. Sigur, de prosperitatea metocului ieșean depindea prosperitatea Schitului „Prodromul”, din Sfântul Munte Athos. Nu trebuie neglijat faptul că, în atragerea daniilor pentru cele două schituri, un rol important l-a avut ctitorul principal, Arhischimonahul Nifon Ionescu, pe care, din păcate, după secularizarea averilor

bisericilor grecești, făcută de Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) – părinții și frații l-au izgonit în țară.

De altfel, secularizarea a dus la nenumărate neînțelegeri în obștea Schitului „Prodromul”. Așa se face că Mitropolitul Pimen Georgescu, văzând neînțelegerile dintre viețuitorii din obștea schitului, în anul 1917 ridică metocul ieșean la rang de schit. Metocul, fiind până atunci stavropighie a Schitului „Prodromul”; la început, metocul a fost condus de un *metocar*, care era însărcinat cu strângerea daniilor pentru schitul athonit, în timp ce lucrările câmpului erau făcute de alți călugări ce aparțineau Sfântului Munte. Prezența călugărilor athoniți a impus, încă din anul 1863, transformarea unei camere mai mari, din cele existente, în paraclis, pentru a fi locul de pravilă al călugărilor și pentru ca să se officieze slujbele din duminici și sărbători; paraclisul fiind sfințit, în 1871, de Mitropolitul Moldovei Calinic Miclescu.

Până la numirea Părintelui Hrisostom Apostolache, ca egumen al schitului, în istoria acestui metoc și a celorlalte metocuri – Șorogari, Zanea, Arva-Odobești și Țifești-Panciu – s-au perindat foarte mulți *metocari*, printre care: Schimonahul David Bentu, Ieromonahul Sofronie Niculescu, Monahul Nicanor Nica, Arhimandritul Anechit Dumitriu și alții. Un nume de referință, care apare în lista metocarilor, între anii 1860-1863 – deci în perioada dintru început a metocului – este cel al Cuviosul Antipa de la Calapodești, astăzi trecut

în rândul sfinților. Moaștele sale se află în Mănăstirea Valamo de pe Lacul Ladogo, nu departe de Sankt Petersburg; Sfântul Antipa ar fi trăit o bucată de timp și în mănăstirea din Novgorod.

Așadar, după multe frământări prin care a trecut metocul Bucium, în anul 1939, după zece ani de la revenirea în țară a Părintelui Hrisostom Apostolache, Mitropolitul Irineu Mihălcescu, dorind să pună Schitul Bucium în rânduială, l-a numit ca egumen. Mai târziu, în 1952, în timpul Mitropolitului Sebastian Rusan, la propunerea Părintelui Hrisostom Apostolache, s-a început construirea unui paraclis, după un plan al arhitectului bucureștean Dimitrie Simotea; lucrările finalizându-se în anul 1954. În același an, a fost sfințit de Mitropolitul Sebastian Rusan.

După strămutarea la cele veșnice a Mitropolitului Sebastian Rusan, în 1957, în scaunul de Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Sfântul Sinod l-a ales pe Mitropolitul Iustin Moiescu; acest mitropolit cărturar a avut o altă viziune cu privire la măreția construcțiilor bisericesti. Așa se face că – până ce paraclisul avea să fie pictat, ținându-se seama și de cerințele desfășurării în condiții optime a cultului divin – s-au mai făcut și alte modificări, după schițele unui alt arhitect bucureștean, Ștefan Berechet, ajungându-se în cele din urmă la forma actuală; adică planul trilobat, specific bisericilor moldovenești. Pe latura de nord-vest s-a construit o clopotniță.

Pictura, în tehnica *al fresco*, a fost încheiată în anul 1967, când a fost și sfințită; ea a fost executată de pictorul Vasile Pascu, din Focșani, după un deviz întocmit de Mitropolitul Tit Simedrea; stareț fiind Părintele Hrisostom Apostolache. Între timp, pictura din altar și naos a fost acoperită de un strat de fum, iar cea din pronaos și pridvor – datorită condensului și a cantităților mari de lumânări aprinse – s-a degradat așa încât, în anul 1995, a fost nevoie de o restaurare integrală a picturii.

Lucrările de curățire și restaurare a picturii au fost executate de pictorul Virgil Moraru, însoțit de ucenicii săi; stareț fiind Părintele Hrisostom Dănilă, care a urmat în scaun Părintelui Partenie Mănescu, retras la Mănăstirea Sihăstria. Tot atunci s-au restaurat și zugrăvit toate casele și anexele din incinta schitului, s-a confecționat – pe structură metalică – un lumânărar și o sală pentru parastase. De toate aceste lucrări, cu binecuvântarea chiriarhului, m-am ocupat personal. Sigur, ulterior, în 2005, s-au făcut serioase lucrări de consolidare, restaurare și înnoire și la casa mitropolitană; atunci s-au modernizat și interioarele celorlalte clădiri.

Însă – dincolo de acest excurs istoric privind schitul de odinioară – mănăstirea de astăzi mi-a atras atenția prin sfințenia vieții multor părinți, care s-au nevoit în acest schit; și în anturajul cărora am copilărit.

Părinții Hrisostom Apostolache, Ieronim Gagea, Elefterie Ceobanu, Hrisostom Dănilă, Daniil

Maticiuc, Calinic Vizitiu, Ioasaf Cazacu, sunt doar câteva nume de părinți sfinți a căror viață chiar nu poate să rămână acoperită de tăcere la nesfârșit. De aceea, am găsit de cuviință ca – în paginile acestei cărți, împreună cu cei care i-au cunoscut, de aproape și de departe, întrucât arhiva mănăstirii este destul de săracă – să le reconstituim amintirea, știut fiind faptul că o Biserică fără monahi este o Biserică fără ideal.

Mulțumesc celor care au contribuit la alcătuirea acestui volum de a cărei importanță își vor da seama, cu precădere, cei care vor avea bucuria sfântă de a le proclama canonizarea, trecându-i în rândul sfinților; prin aceasta confirmându-se că și în părțile Iașilor se nasc sfinți.

ARHIMANDRIT HRISOSTOM APOSTOLACHE

S-a născut în 1884, în ziua de pomenire a Sfintei Mucenițe Filofteia de la Argeș, în localitatea Perieni, județul Iași.

Copil fiind s-a dus, împreună cu părinții, la Iași, după cumpărături. După ore bune de mers cu carul, tras de boi, ajunși în piața „Sfântul Spiridon”, copilul s-a strecurat, ca odinioară Iisus la Templul din Ierusalim, în Biserica „Buna Vestire”, rămânând impresionat de frumusețea spațiului liturgic. Aceasta a fost scânteia care a aprins în inima sa focul dragostei; dorința lui sfântă de a-I sluji, cu toată ființa sa, lui Dumnezeu.

După absolvirea gimnaziului, a urmat, în Iași, cursurile unei școli de cântăreți care funcționa în casele Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul”, însușindu-și muzica bisericească psaltică. După absolvirea acestei școlii a plecat în Sfântul Munte, la Schitul „Prodromul”, numărându-se, în anul 1916, între membrii obștii schitului; în ordinea așezării lor fiind al 106-lea. Deși era un foarte bun cântăreț, timp de trei ani nu a fost primit la strană. Abia după ce s-a logodit cu Hristos, fiind tuns în monahism de egumenul schitului, Antipa Dinescu, s-a

adăugat soborului de cântăreți. De multe ori se amuza când își amintea cum, atunci când cânta, urmărind jocul notelor cu degetul, un părinte, mușcat de șarpele invidiei, îl lovea cu un băț peste degete, sub pretextul că acoperă textul. Ciudățeni călugărești!

În Sfântul Munte, Părintele Hrisostom a fost ucenicul Părintelui Pamfil, un părinte cu o aleasă viață călugărească. Deși foarte tânăr, totuși, pentru așezarea lui duhovnicească, în anul 1919/20, obștea l-a numit egumen. Numai că în acea perioadă trecând stăpânirea de la turci la greci și neavând mână liberă ca să chivernisească lucrurile schitului așa cum și-ar fi dorit, în 1921, s-a întors în țară, la Schitul Darvari, din București; un schit care aparținea de Schitul „Prodromul”. După plecarea sa, de la Schitul „Prodromul”, a urmat o perioadă de stagnare – atât spirituală cât și materială – deoarece, după război, grecii nu lăsau să fie primiți monahi ca personal și ajutoare din țară; dar nici românii nu se străduiau să trimită asemenea ajutoare. Mai mult, după plecarea sa, egumenii, care au urmat în scaunul egumenesc, nu au fost recunoscuți de Patriarhia Română, până la alegerea Părintelui Petroniu Tănase.

În anul 1939, după zece ani de la revenirea în țară, Mitropolitul Irineu Mihălcescu, dorind să pună Schitul Bucium în rânduială, l-a numit egumen. La scurt timp de la numirea sa în această demnitate, a urmat, dincolo de impozitele apăsătoare,

Ultimii ani ai Părintelui Hrisostom au fost foarte grei. Se gârbovise atât de mult încât mereu trebuia să taie din dulamă. În cele din urmă, boala l-a țintuit la pat. Când Părintele Elefterie i-a sugerat să meargă la spital, el i-a mulțumit și i-a dorit să ajungă și el la 95 de ani. Din păcate, n-a ajuns la 95, ci doar la puțin peste 80.

În ultima săptămână a vieții Sfinției Sale, Părintele Cleopa Ilie, care îi era duhovnic, l-a spovedit și împărtășit, iar Părintele Patriarh Teoctist i-a binecuvântat drumul spre Împărăția lui Dumnezeu, Cel pe Care L-a slujit încă din pruncie. În semn de mulțumire, la plecarea Preafericirii Sale, Părintele Hrisostom și-a dus mâna la inimă și a schițat un gest de recunoștință, plecându-și discret capul; deși era lucid, nu mai putea articula cuvintele.

Însă, cu toate că mult mai greu articula cuvintele, totuși i-a povestit ucenicului său, Părintele Hrisostom Dănilă, despre întâlnirea lui cu îngerul care, stând pe canapeaua de lângă geam, a strigat cu glas mare, zicând: „Să-l îngrijești frumos, până ce mă voi întoarce și-l voi lua!”.

Părintele Elefterie, care avea chilia perete-n perete cu chilia părintelui stareț, nu a văzut și nu a auzit nimic, ca, spre sfârșitul săptămânii, să se trezească cu o călugăriță, aparent cunoscută, care i-a zis să-i dea zilnic Părintelui Hrisostom anafură și aghiazmă. Și Părintele Elefterie s-a conformat, numai că – în ultima zi, când i s-a dat o bucățică de anafură puțin mai uscată și cam colțuroasă, pe

care a încercat să o înghită, aceasta i-a provocat puțină hemoragie. Imediat Părintele Hrisostom a strănutat, iar bucățița de anafură – însângerată – s-a dislocat de pe trahee; se încheia ultima săptămâna spirituală a părintelui.

S-a strămutat la cele veșnice în anul 1979, după patru decenii de duhovnicească păstorire, plin de blândețe și smerenie, într-o zi de duminică, în timpul slujbei de Utrenie, în ziua de pomenire a Sfintei Maria Magdalena, când la strană se cântau Binecuvântările Învierii, înconjurat fiind de dragostea Părintelui Elefterie și a ucenicului său, Părintele Hrisostom Dănilă; acesta din urmă i-a monitorizat în chip matematic întreaga lui viață duhovnicească, ca viețuitor și egumen al Schitului Bucium.

Slujba de înmormântare a fost săvârșită de Înaltpreasfințitul Adrian, pe atunci Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, dintre care n-a lipsit Arhimandritul Vartolomeu Dolhan, iscusit pictor bisericesc.

Acum, Părintele Hrisostom Apostolache așteaptă învierea cea de obște, însoțit – ca în Sfânta Liturghie – de Părinții Elefterie și Ieronim, doi părinți foarte dragi sufletului său, cu care a lucrat la înnoirea spirituală și materială a Schitului Bucium.

Personalitatea sa ar putea fi sintetizată astfel: *A fost un om care toată viața a ars pentru ideea dăruirii de sine. S-a retras în sine, însă nu într-un sine de factură egoistă, ci deschis, prin rugăciune, lui Dumnezeu.*

IEROMONAH IERONIM GAGEA

S-a născut în satul Goești, județul Iași, în ziua de pomenire a Sfinților Mucenici Miron Preotul, Straton și Ciprian, din anul 1908. Goeștiul era un sat, în formă de potcoavă, care înconjură un deal. Aici, la umbra unui copac secular – este vorba de un salcâm – Delavrancea a scris trilogia „Apus de Soare”.

După terminarea gimnaziului avea să aleagă între a urma o școală de contabilitate sau a se duce la mănăstire; a preferat mănăstirea. Așa că, de foarte tânăr, s-a închinoviat la Mănăstirea Cetățuia; o mănăstire cu foarte mulți părinți vestiți, între care se număra și Părintele Dionisie Velea, unul dintre vrednicii stareți ai Mănăstirilor Neamț și Bistrița. El este cel care, de la bun început, l-a apreciat și l-a recomandat pentru hirotonie, deși nu avea studii teologice. Când Părintele Hrisostom Apostolache nu a mai putut sluji, bolnav fiind, Părintele Ieronim a fost detașat la Schitul Bucium, deși Mănăstirea Cetățuia avea nevoie mare de preoți slujitori. Însă cuvântul Părintelui Hrisostom era foarte ascultat la Cancelaria mitropolitană.

Venind la Schitul Bucium, în 1970, cei din exarhat au încercat să-l antreneze și în cele ale gospodărie, dar s-a dovedit a fi mai de folos pentru

lucrul cu oamenii; care îl căutau ca pe o buruiiană de leac. Îi plăcea să citească mult, conspectând în caiete anumite sfaturi pentru credincioși. Îi plăcea să slujească chiar și atunci când era slăbit, știind că rugăciunea îl întărește. Urmărea cu deosebită grijă ca toate să se facă după rânduială, având pravila monahală intrată în reflex; orice mică modificare îi atrăgea atenția.

La spovedanie asculta fără să intervină; spovedea cu multă răbdare. Ca duhovnic a reușit să se impună, acordându-i-se tot respectul. Era îngăduitor cu cei neascultători și aspru cu cei supuși, astfel dorind a forma modele de viațuire duhovnicească. Când vorbea cu cineva, interlocutorul simțea prețuirea și dragostea părintelui. Avea darul înainte-vederii, fiind un lucrător al rugăciunii lui Iisus.

Povestea Părintele Hrisostom Dănilă cum la un consiliu duhovnicesc s-a încins o discuție despre Părintele Cleopa de la Sihăstria. Atunci Părintele Ieronim, întrebător, a zis: „Ce ar fi să fiu și eu ca dânsul?”. Ca apoi să adauge: „Dar ca mine cine să fie?”. Desigur, o spunea cu toată smerenia, păstrând nota copilărească caracteristică. Era un părinte tare șugubăț.

Se știe că numirea Mitropolitului Moldovei – după plecarea Înaltpreasfințitului Teoctist, ca Patriarh – a întârziat câțiva ani, iar, după ce s-a ales, el a zis: „Am scăpat!”; și aceasta pentru că, mai de demult, exista obiceiul să se aleagă arhieriei cu

metania și din Cetățuia. Și, ca să păstrăm aceeași notă de bună dispoziție, povestea același părinte cum, odată, Părintele Ieronim fiind slăbit, pentru că avea astm și probleme cu stomacul, i s-au citit diferite rugăciuni de boală, în care se folosesc cuvintele „bolește cumplit”; după terminarea rugăciunii, părintele, zâmbind, i-a șoptit la ureche părintelui care i-a citit, zicându-i: „Nimic nu mă doare!”

Însă, dincolo de toate acestea, Părintele Ieronim a realizat marea performanță a duhovnicului de a nu fi doar un simplu confesor, cât mai ales a încercat să fie și un prieten al penitentului; această grijă părintească se simțea până și în asumarea suferințelor și trebuințelor fiecăruia dintre fiii săi duhovnicești. Nu încălca și nu constrângea niciodată voința cuiva, convins fiind de faptul că o supunere din constrângere nu are, evident, nici o valoare spirituală. Cerea ascultare liber consimțită. În aceste condiții, cel care se spovedea trăia, în dialogul cu el, sentimentul redescoperirii sale, al aflării vocației sale autentice.

La fel era și în sfaturile duhovnicești pe care le dădea monahilor penitenți, din alte mănăstiri. Altfel spus, el nu ținea să se arate decât ca un ușier al Împărăției lui Dumnezeu. Sub epitrahilul Sfinției Sale s-au format și crescut suflete curate pentru Dumnezeu, s-au dezlegat păcatele și s-au călăuzit purtătorii Crucii lui Hristos. Chilia lui era transformată într-un paraclis al Duhului, duhovnicul

fiind prin excelență un purtător al Duhului Sfânt, în care se dădeau sfaturi folositoare de suflet, se îndreptau pașii oamenilor pe calea mântuirii, se deschideau inimile împovărate, se tămăduiau răni ascunse, se mângâiau sufletele tulburate, se descifrau, atât cât era cu putință, marile întrebări ale vieții, precum și multe dintre tainele vieții veșnice.

A fost un autentic arhitect spiritual în construirea de sine, cât și a celor din jur. Deși nu-și mai aparținea sieși, în cea mai mare parte a timpului, totuși, în puținul timp care îi mai rămânea, medita, citea și scria, așa cum am mai spus. Exemplul său personal era mai mult decât grăitor; viața lui îți impunea ca, pe măsura puterilor tale, să încerci să-l imiți; Părinții Teofan Merlă și Clement Haralam sunt două exemple concludente în acest sens. Notorietatea sa duhovnicească a fost evidentă; viața lui sfântă a strălucit ca o făclie în sfeșnic.

Părintele Ieronim era drept și la trup și la suflet; la 90 ani se folosea doar de un baston. Era drept ca o lumânare de ceară curată, doar cu puțină parafină într-însa. A murit la 93 de ani, în luna mai a anului 2001, în urma unei comoții cerebrale.

Slujba de înmormântare a fost săvârșită de Preafericitul Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, remarcând – în cuvântul Preafericirii Sale – chipul cuvios și luminos a Părintelui Ieronim.

PROTOSINGHEL HRISOSTOM DĂNILĂ

S-a născut în anul 1923, la ceasul când se săvârșea slujba de priveghere a Sfântului Ierarh Nicolae, în Ocna Mureșului, județul Alba, și a avut ca naș de botez pe Părintele Octavian Albani, primind numele Ioan. Întrucât biserica satului fusese luată de greco-catolici, el a fost botezat nu în biserică, ci într-o casă cu cerdac în care se slujea. Mai târziu s-a făcut o biserică frumoasă ortodoxă, ctitorul principal fiind tatăl său.

După un an pregătitor la grădinița din localitate, având ca educatoare pe Lelița Paula, o rudă mai depărtată, cu prețioase studii la Viena, între 1930-1934 a urmat școala primară din localitatea de baștină. Între 1934-1938 a urmat gimnaziul din localitate, iar între 1938-1942 a urmat cursul superior la Liceul „Regele Ferdinand” din Turda; ora de Religie o făcea cu preotul parohiei pe raza căreia se afla liceul; duminica îi ducea la catedrala orașului.

După terminarea liceului a ales să urmeze cursurile Facultății de Filosofie, nu la Cluj, ci la București. După doi ani de studii universitare a fost încorporat la Regimentul 10 „Călărași” – Sebeș. Când trebuia să meargă pe front, în Apus, a fost

asculte pe rasofoara Versavia, aceasta povestindu-i lucruri deosebite despre credință.

Părintele Roman, fratele ei, după ce s-a întors din închisoare s-a călugărit la Mănăstirea Cetățuia; fiindcă își avea chilia în anexele Catedralei mitropolitane, cânta la strună în catedrala ieșeană. Înainte de a-l întâlni pe Părintele Roman Braga, Părintele Hrisostom Dănilă, pe atunci încă mirean, mergea la Părintele Vartolomeu Dolhan, pictorul, și la Părintele Evghenie Pojoga; acesta din urmă era un coleg de-al Părintelui Petroniu Tănase.

După ce și-a luat licența la Politehnica din Iași și-a dat demisia din învățământ, hotărând să meargă la Mănăstirea Slatina (județul Suceava), unde erau Părinții Petroniu Tănase, Arsenie Papacioc, Antonie Plămădeală și Adrian Hrițcu, pe atunci diacon. După mai multe ascultări în care a fost rânduit – bucătărie, împletit coșuri, supravegherea atelierelor – a fost dat la cancelarie, unde va lucra cu Părintele stareț Petroniu Tănase, participând și la alte ascultări: la tăiat și cărat lemne, la lucru în grădină sau la câmp.

În urma Decretului 410/1959, când s-a hotărât scoaterea multor monahi din mănăstire, în locul Părintelui Petroniu Tănase a intrat, în ascultarea de stareț, Părintele Adrian Hrițcu. La Mănăstirea Slatina a stat până la publicarea decretului. Revenit la Iași, a renunțat la avansarea în gradul de sublocotenent, atunci când s-a făcut verificarea livretelor militare pe țară.